

Aanwijsbeleid: doel en noodzaak

Wettelijke basis

Volgens de Arbowet en het Arbobesluit is de werkgever verantwoordelijk voor een goed veiligheidsbeleid én de uitvoering ervan. Voor de elektrotechnische sector zijn de regels uitgewerkt in de Arbocatalogus. De Nederlandse Arbeidsinspectie gebruikt de Arbowet, het Arbobesluit én de Arbocatalogus als meetlat.

Om aan deze eisen te voldoen, gebruik je de norm **NEN 3140 'Bedrijfsvoering van elektrische installaties'**. Deze norm is gebaseerd op de Europese norm EN 50110. Sinds augustus 2019 is NEN 3140+A3 de standaard in Nederland. De norm sluit goed aan op de Arbocatalogus.

In NEN 3140 betekent bedrijfsvoering:

- Het onderhoud, gebruik, beheer en inspectie van elektrische installaties en elektrische arbeidsmiddelen
- Werken aan, met of in de buurt van elektrische installaties of elektrische arbeidsmiddelen

Een veilige werkomgeving begint met een goed georganiseerde aanpak. Het aanwijsbeleid is de basis.

Risico's bij niet naleven

De Nederlandse Arbeidsinspectie controleert of je voldoet aan de eisen. Doe je dat niet? Dan kun je:

- Een officiële waarschuwing krijgen
- Een boete ontvangen
- In ernstige gevallen zelfs te maken krijgen met een strafzaak

Bij letsel kan er ook een civiele rechtszaak volgen waarbij je als werkgever aansprakelijk kunt worden gesteld. Zorg dus dat je het goed geregeld hebt.

Wat is een aanwijzing?

In Arbobesluit artikel 3.5 staat: **iedereen die werkt met elektriciteitsrisico's, moet daarvoor specifiek zijn geïnstrueerd en bevoegd zijn**. NEN 3140 helpt je om dit goed te organiseren. Binnen je bedrijf moet je daarom schriftelijk vastleggen:

- Wie welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden heeft
- Wie welke werkzaamheden mag uitvoeren met risico op elektriciteitsgevaar

Dit doe je in een zogenoemde **aanwijzing**. Dit is een document dat je opstelt voor elke medewerker die werkt met (of leidinggeeft bij) elektrische risico's.

Volgens bijlage D van NEN 3140 moet een aanwijzing minimaal bevatten:

- De naam, geboortedatum en de functie van de persoon.
- De aanwijsnaam (de titel): VOP, VP, WV of IV.
- Een ingangs- en evt. de einddatum.
- Aan welke installaties- of delen van installaties de medewerker mag werken.
- Welke werkzaamheden (elektrotechnische, -niet elektrotechnische, bedieningswerkzaamheden) door de medewerker (kunnen) mogen worden verricht.
- In welke ruimte(n) of werkomgeving de werkzaamheden mogen worden verricht.
- Een overzicht van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de medewerker.
- Een overzicht van de te gebruiken gereedschappen, hulpmiddelen, meetapparatuur, PBM's etc. voor de uit te voeren werkzaamheden.
- Plaats en datum van de aanwijzing
- Handtekening van degene die aanwijst en van degene die wordt aangewezen.

Let op: Je mag iemand pas aanwijzen als duidelijk is dat hij of zij voldoende kennis, ervaring en middelen heeft om de werkzaamheden veilig uit te voeren.

Welke rollen zijn er?

Er zijn 4 soorten aanwijzingen volgens NEN 3140:

- **Installatieverantwoordelijke (IV)**
Verantwoordelijk voor de technisch veilige bedrijfsvoering van een installatie of groep elektrische installaties en/of elektrische arbeidsmiddelen. Organiseert en beheert de werkprocessen, bevoegdheden, procedures en inspecties.
- **Werkverantwoordelijke (WV)**
Is verantwoordelijk voor de veilige uitvoering van de werkzaamheden. Organiseert, instrueert, controleert en houdt toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden
- **Vakbekwaam Persoon (VP)**
Voert zelfstandig elektrotechnische werkzaamheden uit. Bijvoorbeeld als monteur, inspecteur of medewerker technische dienst. De aanwijzing beschrijft precies welke taken en installaties onder zijn verantwoordelijkheid vallen.
- **Voldoende Onderricht Persoon (VOP)**
Voert specifieke taken uit waarbij elektriciteitsrisico's bestaan. Dit zijn meestal niet-elektrotechnisch geschoolde medewerkers, zoals monteurs van koelinstallaties, PV-panelen of laadpalen. Ook heftruckchauffeurs, operators of schoonmakers kunnen deze aanwijzing krijgen. In de aanwijzing staat precies waarvoor de medewerker is geïnstrueerd.

Wat moet je als organisatie regelen?

Een goed aanwijsbeleid begint met duidelijkheid. Zorg dat je antwoord hebt op vragen zoals bijvoorbeeld:

- Wie mag welke werkzaamheden met elektriciteitsrisico's uitvoeren?
- Heeft die persoon de juiste middelen, opleiding en ervaring?
- Wie is verantwoordelijk voor de veiligheid van installaties en arbeidsmiddelen?
- Welke taken horen bij die verantwoordelijkheid?
- Welke bevoegdheden hebben je medewerkers?
- Welke hulpmiddelen zijn nodig en hoe borg je de veiligheid daarvan?
- Hoe vaak inspecteer je installaties en arbeidsmiddelen? Wie doet dat en met welke middelen?
- Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden van je werkverantwoordelijken?

Pas als je dit goed op orde hebt, kun je medewerkers op een veilige en verantwoorde manier aanwijzen.